Premsa: Erasme i la construcció catalana d'Espanya

Autor:
Data de publicació: 21-04-2014

L'investigador Pep Mayolas presenta noves teories sobre la família del navegant i la suposada castellanització del descobriment català d'Amèrica..

Pep Mayolas: "La meva hipòtesi és que Erasme era català i fill de Colom"

L'investigador Pep Mayolas presenta noves teories sobre la família del navegant i la suposada castellanització del descobriment català d'Amèrica..

Pep Mayolas: "La meva hipòtesi és que Erasme era català i fill de en Colom"

SÍLVIA en ColomÉ

La història és una disciplina que mai deixa de sorprendre amb noves teories i, de vegades, noves certeses. Qui els havia de dir als antics egipcis que el seu gran faraó Ramsès II en realitat no va guanyar la batalla de Qadesh contra els hitites (va quedar en taules), tal com va manar escriure en poemes i temples? De vegades el temps posa les coses al seu lloc, altres les enterra per sempre sota la sorra del seu rellotge.

La publicació de recents investigacions ha sacsejat pilars fonamentals de la història. La hipòtesi sobre l'origen català de Cristòfor en Colom (defensada per Jordi Bilbeny de l'Institut Nova Història i altres historiadors de fora de les nostres fronteres) no va deixar a ningú indiferent, i se li ha sumat últimament un altre cas de catalanitat, ni més ni menys que la del gran referent de la literatura espanyola, Miguel de Cervantes, una tesi exposada per diversos especialistes. L'últim cas apunta al príncep dels humanistes. L'investigador Pep Mayoles acaba de publicar l'estudi Erasme i la construcció catalana d'Espanya, (de l'editorial Llibres de l'Índex), un llibre que promet aixecar molta polèmica.

- Comencem forts.. qui era Erasme?
- Algunes de les seves biografies clàssiques ja diuen que el seu nom era inventat. El llibre explora la hipòtesi que Erasme de Rotterdam era català i també el segon fill d'en Cristòfor Colom, Ferran Colom, fill de la veritable dona del descobridor, la portuguesa Felipa d'Avis, criadora del rei Joan II de Portugal, segons les tesis de Jordi Bilbeny, i filla del duc de Coïmbra, el primer humanista de Portugal.

- Vaja!
- La història manipulada ens diu que Hernando (Ferran) Colom és fill de Beatriz Enríquez de Arana, un pagesa cordovesa, i que ell va ser la persona més culta del segle XVI. En morir va deixar 15.370 volums a la seva biblioteca, quan la reina Isabel la catòlica en va deixar 400. Era un príncep de l'Humanisme, com Erasme. I com ell, va entrar al clergat. El rei Ferran hauria vetat que Ferran es pogués casar per evitar que tingués descendència legítima ja que era un Urgell per part d'en Colom, branca rival dels Trastàmara, i príncep de Portugal per part de la seva mare.

- I perquè s'inventaria aquest alter ego?
-En aquest moment s'acabava d'inaugurar la inquisició, l'únic òrgan comú de les dues monarquies. S'amaga d'ella agafant una personalitat estrangera i també publica a l'estranger. De fet és una persona culta, preparada i amb un gran potencial per poder governar. Ferran no es resigna i intenta incidir en la societat.

- Com?
- Promovent una reforma de l'església perquè arribi a totes les persones, l'embrió de la famosa reforma del segle XVI.

És el que es promovia des de Montserrat. I cent anys abans ja ho va començar a dir Francesc Eiximenis, el seu antecessor. El model d'Erasme era català.

- I la seva gran obra, L'elogi de la follia...
- Erasme la va escriure mig any després de la reclusió de Joana la Boja, la reina de Castella a qui no deixen governar sota l'excusa de que estava boja.

- I no ho estava?
- En aquesta obra la follia parla en primera persona i hi ha moments que es pot considerar que és la veu de Joana. Si sabem interpretar el que diu, veiem que Joana no està tan boja...

- I què en podem interpretar?
- Si fem cas de l'Elogi de la follia, Joana no seria filla d'Isabel la Catòlica, que ve d'una branca malaltissa, el seu avi era Enric el Doliente. Anem a parar a un escenari, que la història no ens facilita, que és que Isabel no pot tenir més fills després de tenir una nena (futura reina de Portugal), un avortament i un nen malalt (que morirà). Després de les guerres i tots els esforços per unir les dues corones, els reis acaben optant per un ventre de lloguer.

- Molt moderns...
- Ferran, amb fama de Don Joan, tenia una mena d'amant oficial amb qui ja havia tingut un fill reconegut com bastard. Les filles posteriors serien criades com a filles d'Isabel. Sabem que la reina paria amb la cara coberta i procurava no gemegar. Ens estan dient, en realitat, que sota els llençols hi havia una altra dona.

- Llavors, els reis de Castella posteriors a Isabel eren, en realitat, catalans?
-Sí, es pot especular això. Ens poden dir que només escombrem cap a la nació catalana... però en el llibre plantejo una idea catalana i valenciana d'Espanya.

- Expliqui-ho...
- Defenso que els Reis Catòlics es van casar, van viure i van tenir descendència a València. Però Valladolid acabarà substituint València a les cròniques. A part d'això, Barcelona es recupera de la seva decadència sota el regnat del Rei Catòlic. Com ho va fer? Va baixar sous de funcionaris, els interessos del prestadors, amb la insaculació i alguna altra mesura modesta... però tot això no hagués estat suficient per a la recuperació espectacular de Barcelona en tan poc temps. L'auge va venir marcat en realitat pel descobriment d'Amèrica, però com que la història ens diu que va anar a càrrec de Castella, no consta...

- El descobriment va ser català?
-És clar. Això entronca amb el treball ja realitzat per altres investigadors. Si la història oficial no s'ho creu, és el seu problema. El descobriment va ser fet per catalans i des de Catalunya i en cert moment el Rei Catòlic va veure que en Colom acabaria tenint més vassalls que ell i no li interessava que tingués tant poder. Com podia invalidar el contracte que havia fet amb ell?

- Com?
-La signatura del rei no es pot invalidar. Però què passaria si hagués signat com a rei de Castella en lloc de com a rei d'Aragó? Els privilegis atorgats a en Colom quedarien invalidats perquè no es podien donar a un estranger, i si en Colom era català... seria estranger a Castella. Llavors va decidir convertir el descobriment en un assumpte castellà.

- La suposada castellanització del descobriment vindria marcada perquè el Rei temia el poder d'en Colom?
- Sí, per treure-li poder. La seva nissaga s'estava convertint en molt poderosa i hem de tenir en compte que la seva família, si són els Colom catalans que proposem, eren banquers. Sempre s'ha dit que els banquers que van finançar el descobriment eren genovesos, a Castella no hi havia banquers però sí a Catalunya. Si el descobriment el fa Castella, perquè entra arruïnada al segle XVI?

- Acceptem la tesi de la castellanització del descobriment, però perquè castellanitzar altres elements com Cervantes o substituir València per Valladolid a les cròniques?
- No pots tergiversar només el descobriment. Castella ha de ser el cim, el cap dels regnes, quan era a l'inrevés. La riquesa, l'opulència, els humanistes eren a la corona d'Aragó. S'ha de disfressar tot i canviar-ho. Si els cants èpics s'escriuen en català, s'han de traduir. Si el descobridor del Perú és català, es converteix en castellà.

- Ferran va ser un mal rei per a Catalunya?
- Era un monstre de la política. Havia d'erosionar les llibertats catalanes, on el rei era el primus inter pares i havia de respectar uns privilegis. A Castella les coses eren diferents, tenia molta més llibertat per a governar i per això també va

potenciar aquell regne.

- Qui realitzaria els canvis de la història?
- Ferran va crear un poderós aparell d'Estat, el CNI d'ara, la censura i la inquisició. La famosa Pragmàtica de 1502 prohibeix l'edició d'obres sense el seu consentiment. Estem lluitant contra una operació molt ben dissenyada que va ser un treball de generacions i que fins al segle XIX no va desaparèixer.

-Si no hi ha documents, com arriba a aquestes conclusions?
- Es tracta de llegir entre línies, de no creure segons què. La història és una ciència i evoluciona. Hi ha claus interpretatives que fins ara no s'han tingut en compte. Ja hi ha fet un gran treball per part d'en Bilbeny i d'altres. Colón és només la punta de l'iceberg. Si mires els temes lingüístics pots veure que hi ha moltes catalanades a Amèrica i també en el Quixot, per exemple. perquè València dóna tants préstecs als Reis Catòlics sense protestar i ells només van una vegada a la ciutat que els sustenta? perquè era la capital més luxosa i amb més habitants d'Espanya? Estem davant d'una castellanització de la història.

- És conscient del rebuig que provoquen aquest tipus de teories?
- Sí, la gent no està disposada a canviar la seva visió de la història. Sembla que el que s'ha après a l'escola hagi d'anar a missa. L'existència de la censura és palpable i demostrable. Si es volia controlar el discurs era perquè el que passava era diferent al que s'a explicat. Un rei sap que la història el jutjarà, és normal que decideixi construir la seva història i explicar-la a la seva manera. Llavors, quina fiabilitat tenen les cròniques? Han estat escrites pera justificar les maniobres d'un regnat.

- Aquestes hipòtesis en el moment polític actual es poden interpretar com una provocació...
- No ho fem expressament. Políticament és complex i problemàtic, però no puc esperar 20 anys per a publicar-les. No hi ha voluntat de provocar. Sé que aquesta entrevista pot originar uns comentaris com per anar-me'n a viure a Andorra.

- A què aspira?
- Aspiro a posar una pedreta per començar a construir l'edifici de la nostra història. No estem robant la història de Castella, sinó restituint de la millor manera possible la història que ens han arrencat. El tòpic ja diu que el vencedor explica la història, i, a la seva manera.

- Existeix una guerra d'històries?
- Es podria dir que sí, però no es tracta d'una rivalitat entre Catalunya i Castella. Això ha passat sempre a tot arreu. Castella ha tingut la fortuna de ser la vencedora i es dota d'un passat que no tenia. La seva intolerància és gairebé genètica.

La Vanguardia.com Libros | 21/04/2014 - 00:05h

Per a saber-ne més:
http://www.lavanguardia.com/libros/20140421/54405102023/entrevista-pep-mayolas-erasmo-catalan.html#ixzz2zVGbu9TgSegueix-nos a : https://twitter.com/@LaVanguardia | http://facebook.com/LaVanguardia